HUMANIST

...lijkse uitgave van het Humanistisch Verbond 37e jaargang nr. 1, 5-1-1982

LEZERS SCHRIJVEN OVER VERONTRUSTING IN VERBOND . . . PAG. 6/7

HV-VOORZITTER TIELMAN IN NIEUWJAARSREDE

VERBREDING DRAAGVLAK HUMANISTISCHE BEWEGING NOODZAKELIJK

Een nieuw jaar begint in humanistische kring traditioneel met een nieuwjaarsbijeenkomst, dit maal op 3 januari en voor het eerst in het nieuwe onderkomen van het Humanistisch Verbond. En volgens de overlevering hoort bij deze bijeenkomst een nieuwjaarsrede van de voorzitter. Daartoe verhief Rob Tielman zich – tijdelijk – op een stoel om de aanwezigen toe te spreken (zie rechts op de foto).

Kern van zijn nieuwjaarsrede was de noodzaak van draagvlakverbreding. Hiermee bedoelt Rob Tielman dat het huidige ledental van het HV te klein is en de financiële mogelijkheden te beperkt zijn in verhouding met het groot aantal aktiviteiten dat het HV ontplooit en het aantal mensen dat momenteel vrijwillig of betaald werkzaam is voor het HV (momenteel zo'n 500).

Wel heeft het Verbond door de laatste wervingsaktie vele nieuwe leden kunnen verwelkomen, maar van een spektakulaire groei is vooralsnog geen sprake. En bij de onlangs afgesloten begrotingsbesprekingen in het hoofdbestuur bleek er nauwelijks geld beschikbaar voor nieuwe aktiviteiten.
Aan het slot van zijn nieuwjaarsrede waarschuwde de HV-voorzitter voor zogenaamde Staphorstverschijnselen: het opdringen van konservatief-christenen die trachten de humanisering van de samenleving te blokkeren of terug te draaien. Een voorbeeld van deze opkomende fundamentalistische lobby is de zogenaamde Evangelische Alliantie die zich verzet tegen de anti-diskriminatieplannen van de regering (zie hiervoor pag. 8). Tielman benadrukte dat de humanistische beweging hier meer tegenspel moet bieden, duidelijk moet maken hoe het anders kan.
Al met al een ietwat somber getoonzette nieuwjaarsrede met „veel reden tot zorg, maar geen reden voor doemdenken".

Hes van Huizen

„...GECITEERD..."

Een nieuw jaar, een nieuwe rubriek. Citaten van mensen die iets zinnigs te berde brengen wat heel dichtbij of in de verste verte iets met levensbeschouwing, met beschouwing van het leven van doen heeft. Bijdragen van lezers zijn welkom. Graag naam en bron van geciteerde vermelden.

HET GELOOF IN HET GELIJK

De schrijver Stefan Themerson (De Huizinga-lezing 1981)

„. . .Het grote gevaar schuilt in het nastreven van Grote Doelen en het in anderen willen inplanten van Absolute Ideeën. Maar het gevaarlijkst is het Ware Geloof – van welke signatuur dan ook – want dat verenigt in zich zowel de grote doelen als de absolute ideeën. Daar zijn ook de middelen tot doel geworden. Hoed je voor de wereldverbeteraars! Wanneer het geloof de mensen geestelijk op één enkel spoor zet en ze fanatiek en intolerant maakt, zit het gevaar niet in wàt ze geloven, maar in het feit dàt ze geloven in hun Gelijk. Het allergevaarlijkst is het streven om aan anderen het eigen wereldbeeld te willen opleggen, dat gedeformeerd is door een heilig geloof in eigen geloof." Na een korte aarzeling vervolgt hij: „Well, in eenvoudige woorden betekent het dat „aardig zijn" belangrijker is dan absolute ideeën hebben over het „aardig zijn . . ." (Haagse Post 12/12/81)

„. . .Er zijn mensen die in plaats van in de erfdeugd „tederheid" in de erfzonde „kwaad" geloven en er van uit gaan dat we allemaal, altijd, bij iedere gelegenheid, alle bestaande zonden zouden begaan als er niet twee instanties waren die ons tegenhielden, en wel de dominee die ons voorhoudt dat er na de dood een stelsel van beloningen volgt en de politieman die ons er aan herinnert dat er in dit leven een stelsel van straffen bestaat. Het is betreurenswaardig dat er nooit een gedegen wetenschappelijk onderzoek naar de doeltreffendheid van deze stelsels is gedaan . . ." (NRC 12/12/81)

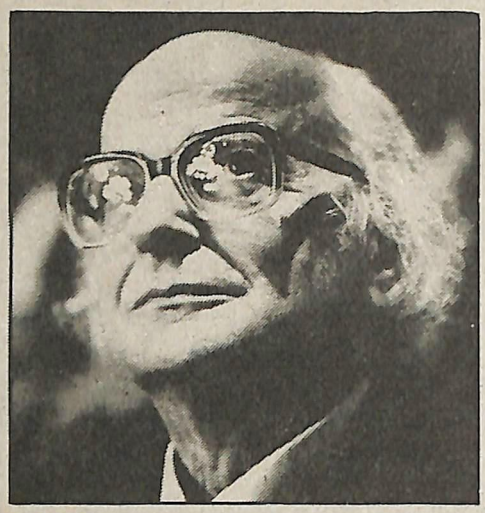

Stefan Themerson

BHAGWAN DANKBAAR

„. . .Filosoof Lolle Nauta:

„. . .De gigantische armoede in de Derde Wereld bestaat mede bij de gratie van de geweldige rijkdom in de Eerste Wereld. Als je die situatie in Poona bekeek, ik geloof dat we Bhagwan dankbaar mogen zijn dat hij dit in zijn onuitputtelijke wijsheid zo duidelijk voor ons geïllustreerd heeft. Want schrijnender kan het natuurlijk niet. Werken aan jezelf nota bene terwijl de mensen bij tienduizenden liggen te verrotten op straat. Ieder die – als Foudraine – de euvele moed heeft gehad zich daarmee te identificeren heeft zijn prioriteiten duidelijk te kennen gegeven en daarbij is kommentaar verder overbodig." (De Groene 9/12/81)

Humanist

Redaktie en vormgeving:
Hes van Huizen

Humanist is een tweewekelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond Oudkerkhof 11, Utrecht
Redaktieadres:
Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030-318145.
Abonnementsprijs voor niet-leden ƒ 25,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers
postgiro 58, Utrecht.
Gedrukt op kringlooppapier bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

DISKUSSIE OVER VREDESBEWEGING

Op zaterdag 30 januari a.s. organiseert „'t Kan Anders" een openbare bijeenkomst in Amershof, Snouckaertlaan in Amersfoort. Aanvang is 13.30 uur. Onderwerp van de bijeenkomst is de toekomst van de vredesbeweging in ons land en – toegespitst – de rol van de radikale vredesbeweging daarin. Er zal worden gediskussieerd aan de hand van de stellingen.
De bijeenkomst staat open voor geïnteresseerden vanuit het HV.

GEMEENSCHAPPEN

Een goed begin van het nieuwe jaar – ja, dank U lezer, van 't zelfde – vormt voor veel gemeenschappen de traditionele **Nieuwjaarsbijeenkomst.** In meer dan 25 gemeenschappen wordt het nieuwe jaar met een dergelijk samenzijn ingeluid: bij de een met een vrolijk feest of instuif, bij de ander wat ernstiger met gelegenheid tot bezinning op taken voor de toekomst.
Alkmaar organiseert op zondag 10 januari in gebouw De Vest in Alkmaar haar Nieuwjaarsbijeenkomst. Aanvang 15.00 uur, einde ca. 21.00 uur. Er is van alles te doen, zoals een kennismakingsspel, voordracht, dia's, muziek etc. Bovendien is er een gezamenlijke maaltijd. Inlichtingen bij het secretariaat, tel. 072-112053.
Breda houdt op zondag 10 januari vanaf 13.00 uur haar Nieuwjaarsbijeenkomst in Huize Louise, Baronielaan 1 in Breda.
Op zaterdag 9 januari is er in **Drachten** een grote Nieuwjaarsbijeenkomst in de Lawei, welke duurt van 10.30 uur tot 16.30 uur. Op het programma staat onder meer een Nieuwjaarsrede over het thema „Wat betekent Humanisme voor U?" door Frank de Mink, een optreden van het gezelschap Roel Slofstra, en een ABAL-verkoop.
De gemeenschap **Gorinchem** belegt op vrijdag 8 januari om 20.00 uur een **jaarvergadering** met aansluitend een Nieuwjaarsreceptie in het kontaktcentrum Vismarkt 10 te Gorinchem.
In **Gouda** maakt de gemeenschap zich op voor een grootscheepse viering van het **35-jarig bestaan.** Op 16 januari zal er een **feestavond** plaatsvinden met een optreden van de Capella Antiqua Goudensis o.l.v. Adré Bunnik. Er zullen verschillende werken ten gehore worden gebracht van Italiaanse componisten uit de Renaissance. De avond vindt plaats in de Agnietenkapel in Gouda en begint om 20.00 uur. Het burgemeestersechtpaar van Gouda en voorzitter Rob Tielman zullen aanwezig zijn. Nadere inlichtingen bij Debby Hakker, tel. 01829-4188.
Gefeliciteerd: De gemeenschap **Groningen** is er na 2½ jaar zoeken in geslaagd een **eigen pand** te vinden! Het adres van het **Groningse Humanistisch Centrum** wordt W. A. Scholtenstraat 2 in Groningen. Maar vóór dat het pand in gebruik genomen kan worden, moet er nog heel wat werk verzet worden. IJverige handen zowel als financiële bijdragen zijn zeer welkom. Wie hulp kan aanbieden wordt verzocht kontakt op te nemen met Jan Bargeman 050-773625.
Tot slot **Zuid-Limburg:** Op donderdag 14 januari om 20.00 uur vindt er in het Pancratiushuis, Nobelstraat 33 te Heerlen een forumdiscussie plaats over het thema „**Mens en Geweld**". De discussie staat onder leiding van de heer Van Dungen, leden van het forum zijn luitenant-kolonel C. Schwenker, voorlichter van het Ministerie van Defensie, en C. Hoek uit Nieuwstadt, pacifist. Belangstellenden van harte welkom.

Jac. van den Oort

„LEREN OM TE OVERLEVEN" HERSCHREVEN EN AANGEVULD

Aangemoedigd door het succes van zijn dissertatie „Leren om te overleven" (twee herdrukken) en door de wetenschap dat er op dit punt in de schoolwereld belangrijke dingen te gebeuren staan, heeft dr. Steven C. Derksen getracht zijn ideeën over vredesopvoeding nog eens voor een groter publiek uit te werken. Met als resultaat een nieuw boek „Wapenen voor de vrede" dat in eenvoudige maar heldere taal zowel de evidentie als de mogelijkheid van de vredesopvoeding c.q. van een meer op vrede en internationale samenwerking gericht denken aantoont. In de huidige situatie is de internationale politiek volgens de schrijver een te beslissende zaak om haar nog uitsluitend aan de politici te kunnen overlaten. De ontwikkeling van een kritische, goed geïnformeerde publieke opinie, dient met kracht te worden nagestreefd. Als voornaamste veranderingsfaktoren beschouwt de schrijver de scholen, het gezin, de massamedia en de kerken.

Hoewel dr. Derksen meent dat de vredesopvoeding door de massamedia en door de kerken (en de diskussie hierover) vooral een zaak van de betrokkenen zelf is, geeft hij op dit punt een aantal suggesties die tot verdere bezinning kunnen leiden. Wat de school betreft, staat de schrijver op het standpunt dat vrede zeker niet alleen een zaak van intellektuele vorming is. Aan de andere kant waarschuwt hij tegen de ook elders aanwezige onderschatting van het intellektuele aspekt in de opvoeding. Heroriëntatie is onmogelijk zonder de hulp van bepaalde politieke, filosofische en historische kennis. Zo komt hij tot de konklusie dat behalve een drastische verandering van de diverse onderwijsprogramma's, waarin met name de politieke, existentiële en kulturele aspekten van ons leven veel te weinig aandacht krijgen, de invoering van een nieuw vak of een speciale leergang vredesonderwijs noodzakelijk is geworden. Dit laatste geldt vooral voor de

hoogste leerjaren van het voortgezet onderwijs. Op de basisschool dient men meer van de konkrete ervaringen van de kinderen uit te gaan. Projektwerk en wereldoriëntatie bieden hier goede mogelijkheden.

Na de vredesopvoeding op school worden de mogelijkheden van de vredesopvoeding in het gezin uitvoerig besproken. Hierbij wordt vooral aandacht besteed aan de noodzakelijke veranderingen in het opvoedingsklimaat en aan de veranderde positie (funkties) van het gezin. Gezien de toenemende belangstelling voor vredesopvoeding bij de ouders een belangrijk hoofdstuk dat ook voor oudervereniging en vrouwenklubs veel praktisch materiaal bevat.

Het boek wordt besloten met een nabeschouwing, waarin de schrijver op de scharnierfunktie van onze tijd wijst. Deze tijd bevat enorme gevaren, maar ook veel mogelijkheden tot verandering. De grootste kans op sukses hebben we volgens hem overigens als we ons voor een te groot optimisme en pessimisme weten te vrijwaren. Een hemel kunnen we van deze aarde niet maken, wel moeten we er met ons allen naar streven dat ze binnen afzienbare tijd geen hel gaat worden.

Een pluspunt van het boek is dat de schrijver hierin gebruik heeft gemaakt van zijn vele internationale ervaringen en kontakten op het gebied van de vredesopvoeding. Hij behoorde o.a. tot de 14 specialisten, die dit jaar in opdracht van de Unesco en de Wereldfederatie van Leerkrachten een rapport over de huidige stand van zaken op het gebied van de vredesopvoeding (studies, experimenten, methoden en dergelijke) samenstelden.

„Wapenen voor de Vrede", f 19,50, 136 pag. (geïllustreerd) is uitgegeven door Thieme – Zutphen, is in de boekhandel verkrijgbaar en kan ook besteld worden bij het Unesco Centrum Nederland, Oranje Nassaulaan 5, 1075 AH Amsterdam, tel. 020-730100.

Mensen gevraagd om de vrede te leren
waar geweld door de eeuwen model heeft gestaan
Mensen gevraagd die de wegen markeren
waarop alles wat leven heeft verder kan gaan

Mensen gevraagd om de noodklok te luiden
en om tegen de waanzin de straat op te gaan
Mensen gevraagd om de tekens te duiden
die alleen nog moedwillig zijn mis te verstaan

Mensen gevraagd om hun nek uit te steken
voor een andere tijd en een nieuwe moraal
Mensen om ijzer met handen te breken
ook al lijkt het ondoenlijk en paradoxaal

Mensen gevraagd om hun stem te verheffen
verontrust door een wapen dat niemand ontziet
Mensen die helder de waarheid beseffen
dat wie mikt op de ander zichzelf ook beschiet

Mensen gevraagd die in naam van de vrede
voor behoud van de aarde en al wat daar leeft
wapens het liefst tot een ploeg willen smeden
voor de oogst die aan allen weer overvloed geeft

Mensen gevraagd
Er worden mensen gevraagd
Dringend mensen gevraagd
Mensen temidden van mensen gevraagd

Het boek „Wapenen voor de vrede" eindigt met bovenstaand gedicht van Coert Poort.

IN STAAT VAN BESEF

150 pagina's, ingenaaid en gebonden, goudopdruk op linnen omslag.
Winkelprijs: *f* 29,50.
Rechtstreeks via Humanistisch Verbond: *f* 19,50 (plus *f* 4,– verzendkosten).

HOE BESTELLEN?

Maak per gewenst boek *f* 19,50 + *f* 4,– = *f* 23,50 over op giro 58 t.n.v. Humanistische Pers te Utrecht, onder vermelding van „In Staat Van Besef".

Meedoen aan energiediskussie

De Werkgroep Energie Diskussie (WED) zoekt mensen voor de begeleiding van de energiediskussie. De WED is opgericht door verschillende organisaties om samen aktiviteiten te ondernemen op het gebied van energie. Het betreft dan produktie, konsumptie en distributie van energie. De werkgroep koos voor een gerichte benadering van het onderwerp. Dat werd vastgelegd in een aantal uitgangspunten zoals:

- Het groeiend energiegebruik in de geïndustrialiseerde wereld kan en mag niet eindeloos doorgaan, omdat er daarvoor geen grondstoffen zijn, het milieu wordt aangetast en de mogelijkheden voor de derde wereld beperkt worden.
- We hebben een sociaal-ekonomisch systeem nodig waarin de dwang tot groei geringer is.
- Het is nodig dat zoveel mogelijk mensen praten en denken over energie, waarbij niet alleen technische vragen aan de orde komen, maar ook zaken als de koppeling van energiegebruik en ekonomische groei, groot- en kleinschaligheid, en demokratisering van het energiebeleid.

Veel organisaties, waaronder het HV, hebben deze uitgangspunten onderschreven en nemen deel aan de werkgroep. De WED organiseert een informatie-projekt, voor de Brede Maatschappelijke Diskussie. Er wordt materiaal zoals brochures gemaakt, en een huis-aan-huis-krant verspreid. Voor de begeleiding is kader nodig, en daarvoor wordt een beroep gedaan op de ondersteunende verenigingen. De werkgroep verzorgt de opleiding van dit kader in twee fasen. In de eerste fase worden ongeveer 50 mensen die al kennis hebben van energie en organisatie om in de tweede fase de verdere training te verzorgen. Deze tweede training wordt het komende voorjaar waarschijnlijk regionaal georganiseerd. De duur is tien halve dagen, reiskosten en koffie worden door de WED vergoed. Van de deelnemers wordt verwacht dat ze zich in het seizoen '82-'83 aktief met de energiediscussie zullen bezighouden, bijvoorbeeld door gespreksgroepen in de eigen vereniging te Leiden.
Inlichtingen en opgave: Hans Bruckman, Bellamystraat 143, 1053 BK Amsterdam, tel. 020 - 838390 of bij het HV, Oudkerhof 11 in Utrecht, tel. 030 - 318145 (vragen naar Jan de Leede). Informeer ook in eigen gemeenschap naar aktiviteiten betreffende energie/leefbare toekomst.

VREDESBERAAD ORIËNTEERT ZICH C

„... hoe sterk ook de verleiding moge zijn om een verschijnsel als de oorlogsbandjir, die over hele volkeren losbreekt met elementair geweld, te beschouwen als een natuurramp, als een fataliteit, die boven alle mensenmacht en 's mensen aansprakelijkheid uitgaat, uitdrukkelijk dient hier vastgesteld: oorlog is mensenwerk; niet door de natuur buiten de mensen, maar door verantwoordelijke mensen wordt oorlog voorbereid, georganiseerd, verklaard. Daarom heeft de mens, al is hij hier nog meer dan elders toverleerling, die de krachten, door hem zelf opgeroepen niet vermag te bannen, rekenschap te vragen en te geven van 's oorlogs goed recht en waarde."

Deze uitspraak deed prof. Leo Polak tijdens de openbare les waarmee hij zijn kolleges opende op 30 oktober 1914, toen de eerste wereldoorlog nog maar nauwelijks was begonnen. De kern van zijn betoog had bij de installatie van het Humanistisch Vredesberaad tijdens een plechtige vergadering niet misstaan. Zo'n installatie heeft echter nimmer plaatsgevonden en het Beraad is op een meer eigentijdse wijze – spektakulair en tumulteus – van de grond gekomen. Inmiddels heeft het zijn eerste echte werkvergadering achter de rug.

Bijeenkomsten

Misschien wel door de niet geheel onomstreden wijze waarop het Beraad tot stand is gekomen, blijkt er veel belangstelling te bestaan voor wat er nu verder gaat gebeuren. Veel positieve telefoontjes en brieven (zie o.m. de ingezonden brieven in deze en vorige „Humanist") getuigen van groot élan, dat niet verloren mag gaan. De mensen, die thans het Vredesberaad vormen, hebben niet de pretenties alles alleen aan te kunnen en willen hun ideeën en plannen over hoe het verder moet dan ook graag bespreken op een daartoe belegde bijeenkomst te Utrecht op 6 februari a.s. Belangstellende leden van het Verbond zij verwezen naar de „oproep" elders in dit blad.
Op deze vergadering zal het gaan over plannen, beleidslijnen, organisatorische kwesties e.d. Daar mag het echter niet bij blijven. Voorlopig is dan ook besloten om in het aanstaande voorjaar een grote bijeenkomst te organiseren, waar enkele centrale thema's over vrede en veiligheid door deskundigen zullen worden toegelicht en bediskussieerd.

Publikaties

In een diskussie over de vraag of en zo ja, wat er aan publikaties gedaan zou moeten worden, kwam naar voren dat het om te beginnen nuttig zou zijn alles wat er in humanistische persorganen geschreven wordt – o.m. „Humanist" en Ego" – te bundelen in één uitgave. Mocht een dergelijke dokumentatiemap te omvangrijk worden of zouden er al te veel doublures zijn, dan zal er geselekteerd worden. Behalve het verschijnen van deze dokumentatiemap op korte termijn – gedacht wordt aan één à twee maanden – wordt ook overwogen om te zijner tijd een diskussiemap samen te stellen met artikelen en beschouwingen rond de centrale thema's die op de in het voorjaar te houden bijeenkomst aan de orde zullen zijn. De vraag doet zich voor bij het samenstellen van een dergelijke map of het streven naar uitvoerigheid en genuanceerdheid niet leidt tot een te veel aan informatie, die ten koste kan gaan van de duidelijkheid en helderheid. Hopelijk zullen de samenstellers de juiste weg weten te vinden tussen genuanceerdheid en helderheid.

Stichting of vereniging

Tijdens deze vergadering kwamen nog tal van andere zaken aan de orde, waarbij duidelijk werd dat de deelnemers nog niet geheel of zelfs maar ten dele op één lijn zitten. Bij deze oriëntatie kwam bijvoorbeeld naar voren dat de één als eerste doel ziet het terugdringen van de bewapeningswedloop en met name het verminderen van de atomaire bewapening, terwijl anderen het werken aan de bewustwording voor een andersoortig veiligheidsdenken de hoogste prioriteit zouden willen geven. Men zou hier ook kunnen spreken van doelstellingen op korte termijn – het terugdringen van de atoombewapening – en op lange termijn: het werken aan mentaliteitsverandering die een ander denken over vrede en veiligheid tot gevolg zal moeten hebben.
Van geheel andere aard was de vraag welke werkvorm dit Vredesberaad zal moeten krijgen en in welke relatie het zal dienen te staan tot het HV? Bij de

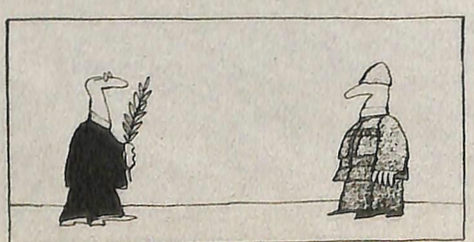

STICHTING HOZ EN CO-EMANCIPATIE"

De stichting HOZ (Huwelijks/relaties, Ouderschap, Zwangerschap) waarbij ook het Humanistisch Verbond is aangesloten, geeft aan belangstellenden met kursussen en trainingen met als onderwerp wat het HOZ noemt ,,co-emancipatie", d.w.z. het zich samen ontwikkelen en ontplooien van vrouwen, kinderen en mannen. Via deze kursussen/trainingen kan men gesprekken leiden over dit onderwerp.

Een folder met verdere informatie is aan te vragen bij: HOZ, Nieuwe Gracht 23, 3512 LC Utrecht, tel. 030 - 313707.

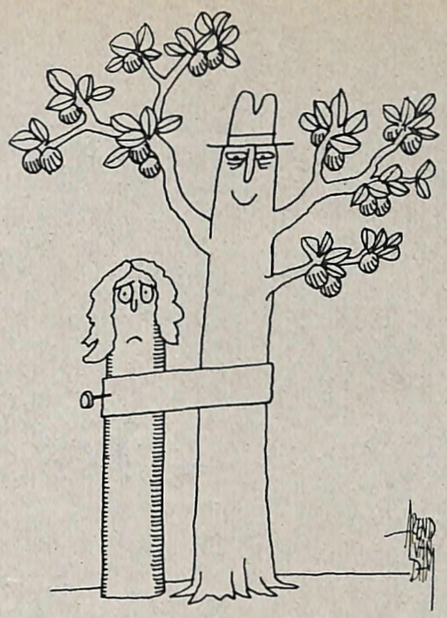

P AKTIVITEITEN"

eerste gedachtenwisseling hierover blijkt een meerderheid voor onafhankelijkheid in nauwe verbondenheid met het Verbond in de eerste plaats, maar ook in ruimere zin met de humanistische beweging.
Al spoedig wordt dan gedacht aan een vereniging of een stichting. Een vereniging is bijzonder demokratisch, maar heeft het nadeel dat veel tijd verloren gaat aan organiseren: ledenvergaderingen, bestuursverkiezingen, jaarverslagen en al wat dies meer zij. Al de aan deze aktiviteiten te spenderen tijd kan wellicht beter besteed worden aan de zaken waarom het het Vredesberaad werkelijk gaat. Dat zou het geval kunnen zijn indien wordt besloten tot de stichtingsvorm, maar dan een zo demokratisch mogelijke stichting. Zowel de verenigings- als de stichtingsvorm zullen als mogelijkheid worden onderzocht op grond waarvan dan een beslissing genomen kan worden. Tijdens de diskussie werd wel duidelijk dat het Vredesberaad er in de eerste plaats is ten behoeve van de leden van organisaties, die gebruikelijk gerekend worden tot de humanistische beweging.

Werk aan de winkel

Al met al leerde deze eerste vergadering dat er veel werk aan de winkel is, zoals het internationale werk in het kader van de IHEU; de relaties met andere vredesbewegingen e.d. Hoe belangrijk ook, allereerst zal het Vredesberaad zich richten op het stimuleren en koördineren van allerlei initiatieven en ideeën die leven onder de leden van het Verbond. Dat vraagt van ons – maar ook van u – een grote inzet voor een zaak die meer dan de moeite waard is, zonder dat op korte termijn spektakulaire en zichtbare resultaten te behalen zijn. Zullen wij het daarom laten?

M. W. Verduijn

Leo Polak OORLOGSFILOSOFIE uitg. W. Versluys 1915, opgenomen in ,,Prof. mr. dr. Leo Polak Verspreide Geschriften dl. II', uitgave van G. A. van Oorschot, Amsterdam 1947.

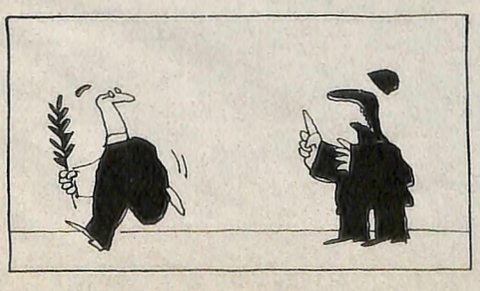

VREDESBERAAD VRAAGT FINANCIËLE STEUN

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 17 december uitgebreid gesproken over de begroting voor het komende jaar. De financiële ruimte voor nieuwe aktiviteiten als het Humanistisch Vredesberaad, blijkt zeer beperkt omdat ook het HV de gevolgen begint te merken van de ekonomische krisis.
Hoewel het hoofdbestuur zeer positief staat tegenover het Humanistisch Vredesberaad, wordt er naar gestreefd dat het Vredesberaad financieel wordt gedragen door de leden. Het bestuur van het Humanistisch Vredesberaad vraagt daarom een financiële bijdrage aan u opdat er ook daadwerkelijk aan de vrede kan worden gewerkt. Elke bijdrage is welkom. U kunt deze storten op giro 58 van de Humanistische Pers in Utrecht onder vermelding van ,,Vredesberaad".

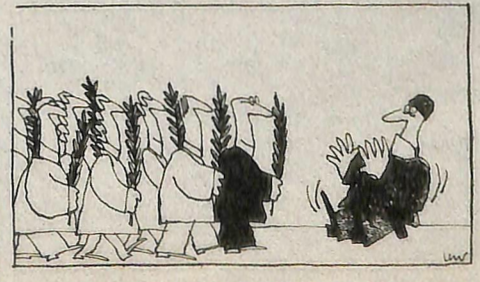

NIEUW TIJDSCHRIFT: PRAXIS INTERNATIONAL

Toen in 1975 de acht leden van de Joegoslavische Praxis-groep, hoogleraren in de filosofie aan de Universiteit van Belgrado, niet meer mochten doceren, kwam er ook een einde aan het tijdschrift *Praxis* dat een humanistische marxisme propageerde. Er is nu een nieuw tijdschrift verschenen, *Praxis International*, waarin kritische analyses van de bestaande sociale systemen gegeven worden, en redelijke alternatieven en de mogelijkheden van demokratische sociale veranderingen worden onderzocht.
De redaktie bestaat uit Richard J. Bernstein en Mihailo Markovic (medevoorzitter van de International Humanist and Ethical Union) en een redaktieraad van intellektuelen uit vijftien landen.
Praxis International is een driemaandelijks tijdschrift en kost £ 12.00 per jaar. Te bestellen bij Basil Blackwell Publisher, Journals Department, 108 Cowley Road. Oxford OX4 1JF, Engeland. Als u een proefnummer wilt aanvragen, kunt u daarvoor een speciale bestelkaart krijgen bij de IHEU, Oudkerkhof 11, 3512 GH Utrecht. tel. 030 - 312155.
Een ander belangrijk humanistisch tijdschrift is het Amerikaanse *Free Inquiry*, uitgegeven door de Council for Democratic and Secular Humanism; hoofdredacteur Paul Kurtz. De kosten zijn $ 17.00 voor vier nummers per jaar. Bij een abonnement van twee of drie jaar is dat respectievelijk $ 28.00 of $ 35.00. Het adres is Free Inquiry, Box 5, Central Park Station, Buffalo New York 14215, USA.

OPROEP

Het Humanistisch Vredesberaad belegt op zaterdag, 6 februari aanstaande in het Landelijk Humanistisch Centrum te Utrecht een bijeenkomst waar onder meer de ideeën, plannen, aktiviteiten en struktuur – kortom: de vraag hoe gaan we, zowel landelijk als plaatselijk verder met het humanistische beraad over vredesvraagstukken – ter diskussie staan.

Degenen – gewesten, gemeenschappen en individuele leden van het Humanistisch Verbond – die geïnteresseerd zijn en de bijeenkomst bij willen wonen, worden verzocht telefonisch kontakt op te nemen met de sekretaris Henk van Sandwijk (tel. 055-219860) of te schrijven naar: Humanistisch Vredesberaad, Postbus 114, 3500 AC Utrecht.

Er vindt dus eind januari geen bijeenkomst plaats, zoals in vorige Humanist werd vermeld.

BRIEVEN VAN LEZERS

BIJDRAGEN VOOR DEZE RUBRIEK GRAAG BEKNOPT HOUDEN DOOR TE STREVEN NAAR EEN MAXIMUM VAN 200 WOORDEN. DE REDAKTIE BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR LANGERE BRIEVEN IN TE KORTEN.

Verontrusting 5

Hoewel ik meen, dat Hubert gelijk heeft in het verwerpen van een algemeen standpunt van het HV buiten de beginselverklaring om, heb ik bewondering voor de openheid van het antwoord van Rob Tielman hierop. Hoewel ik meen, dat de hele organisatie van het HV op zich in tegenstelling staat tot het humanistisch beginsel, ben ik ervan overtuigd, dat we als buitenkerkelijken toch niet zonder een organisatie kunnen. Hoewel ik meen, dat in sommige gevallen de behandeling van persoonlijke moeilijkheden door het Verbond a-humanistisch aandoet, houd ik rekening met de schier onmenselijke opgave van de bestuurders van het HV om zoveel meningen en opvattingen te bundelen en recht te doen. Hoewel ik meen, dat wij als leden van het HV het doen en laten van het bestuur voortdurend kritisch moeten beoordelen, denk ik ook dat we de waarde van de inzet van vele bestuurders niet uit het oog mogen verliezen en daarbij dus zwaar moeten laten wegen bij de beoordeling.
Hoewel ik meen, dat ik het bij het rechte eind heb, ervaar ik nog dagelijks, dat mijn blik beperkt is en mijn vermogen om ideeën te realiseren nog veel beperkter. Hoewel heel veel humanistische uitzendingen op de TV mij weinig zeggen, heb ik toch ook enkele uitzendingen gezien (o.a. over zelfdoding) die mij heel erg aanspraken en die ik als bijzonder waardevol heb ervaren. Hoewel ik blijkbaar erg veel bedenkelijke ervaringen in het HV heb opgelopen, blijf ik toch lid, omdat ik het een club vind, die een voor mij essentieel levensbeginsel verdedigt, dat ik graag wil steunen en dat zeker in mijn leven een belangrijk richtsnoer is. Hoewel ik er tenslotte van overtuigd ben, dat mijn ongevraagde mening geen zoden aan de dijk zet, voelde ik mij desondanks gedrongen deze gedachten op te schrijven.

Mijn overweging voor de eerstgenoemde mening is:
De man in de demonstratie op 21 nov. met het hele kleine bordje: Ik ben er tegen – spreekt mij meer aan dan 30 mensen achter een bord Humanistisch Verbond. De demonstratie was voor mij zo waardevol, juist omdat er zoveel mensen individueel aan hebben deelgenomen. Op de weg van het HV ligt m.i. alleen de stimulering van de meningsvorming, uitgaande van het hum. beginsel. Wanneer het HV het voor de leden uit gaat maken (ook als de meerderheid van het bestuur er voor is) gaat ze tegen haar eigen humanistisch beginsel in.

Tjerk de Boer (Den Haag)

Verontrusting 6

De uittreding uit het HV door de hr. B. Hubert verbaast mij niets: het verwondert mij alleen, dat het al niet eerder is geschied.
Ik neem aan, dat inderdaad (zoals de hr. Hubert vermeldt), het merendeel der leden lid is van de PvdA, D'66, of de PSP, doch slechts een klein aantal VVD'er of partijloos. Het viel mij reeds eerder op, bij bijeenkomsten, dat vele leden hun politieke gezindheid prevaleren boven hun humanistische gevoelens, en, als er een ,,humanistisch" besluit moest worden genomen, hun politieke ideeën sterker bleken dan hun humanistische! DAAR moet men in het HV steeds rekening mede houden en het gevolg is dan veelal, dat er halfslachtige besluiten worden genomen. (,,Noch vlees noch vis"). Dat blijkt ook uit berichten etc. in ,,Humanist", teveel ,,water in goede wijn"! Uit angst voor ledenverlies?? Het besluit van de heer Hubert is dan ook geen gevolg van zijn humanistische ideeën, doch van zijn VVD'er zijn: immers, de VVD is niet tegen de plaatsing van atoombommen in Europa en Nederland! Gelukkig is gebleken, dat onze ,,werkelijk humanistische" leden er in meerderheid een andere mening op nahouden: dat bleek wel door de deelneming aan de anti-kernwapens-betoging (,,OVERAL in Europa!") op 21 november j.l. in Amsterdam.
Wellicht zullen meer leden uittreden, zoals de heer Hubert, doch het verheugt mij in de ,,Humanist" te lezen, dat er (tot nog toe) 150 nieuwe leden zijn bijgekomen. Ik meen te mogen aannemen, dat juist door de houding van de hr. Hubert, meer nieuwe (of reeds vroeger uitgetreden) leden zullen kunnen worden ingeschreven; men weet NU waar het HV staat! Want bij het ter lezing geven van ons mededelingenblad ,,Humanisme, wat is dat eigenlijk", kreeg ik van progressieve mensen te horen, dat het HV, volgens hun mening, in konkrete gevallen teveel ,,water in de wijn" deed. Laat het bestuur van ons HV daarmede wel rekening houden!!!

J. Liedermooij (De Bilt)

Verontrusting 7

Dat democratie iets anders is dan: de helft plus één heeft gelijk; zal tegenwoordig wel door heel velen worden ingezien. Toch komt het nog veel te vaak voor, dat door een besluit van een (soms zelfs: overweldigende) meerderheid de belangen van minderheden op ongeoorloofde wijze worden geschaad. Het hoofdbestuur van het HV houdt er blijkbaar een gewoonteregel op na, waardoor bij de besluitvorming de minderheid voldoende wordt gerespekteerd en in dit licht is het dus volkomen juist, dat dit college in zijn vergadering 24 september jl. heeft besloten, dat het HV als zodanig niet zou deelnemen aan de inmiddels op 21 november in Amsterdam gehouden vredesdemonstratie. De verbondsraad geeft echter door de op de vergadering van 14 november aangenomen motie blijk daarvan onvoldoende doordrongen te zijn en ik ben van mening, dat ook het kongres te kort schiet in het respekteren van minderheden.
Dat een beslissing met meerderheid van stemmen fout is wanneer geen rekening wordt gehouden met de meningen van de minderheid, geldt eigenlijk voor elke organisatie die zich beweegt op het terrein van levens- en wereldbeschouwing. Voor het HV komt daar nog bij, dat elke humanist z'n eigen levens- en wereldbeschouwing heeft. Dientengevolge is het dan ook onmogelijk om een beginselverklaring op te stellen, die door elke humanist kan worden aanvaard. Dat het kongres indertijd heeft gemeend, dit toch bij meerderheid van stemmen te kunnen vaststellen, is dus beslist onjuist. Natuurlijk moeten de statuten van het HV een definitie van humanist bevatten. Bij de vele diskussies, die ik heb meegemaakt (in de hoop, dat de beginselverklaring zou verdwijnen) in verband met de voorbereiding van het hier bedoelde besluit, is het mij telkens weer opgevallen, dat hetgeen buiten zo'n definitie aan de beginselverklaring werd toegevoegd, altijd voor een aantal humanisten onaanvaardbaar bleek te zijn. Dit geldt in 't bijzonder voor mij persoonlijk omdat bij mijn kijk op het humanisme het niet aanvaarden van beginselen kenmerkend is voor een humanist. Deze vorm van humanisme komt tamelijk nabij aan wat Van Praag in een omstreeks 1965 geschreven brochure over Modern Humanisme (herziene overdruk uit scientia, deel I, hoofdstuk III) op blz. 14 en 15 ,,een schakering van het filosofisch Humanisme" noemt: ,,het existentialistisch Humanisme". In zijn ,,Grondslagen van humanisme", waarin hij ernstig moeite doet om alle vormen van humanisme tot hun recht te laten komen, ontbreekt deze vorm van humanisme echter. Merkwaardig is ook, dat hij in genoemde brochure deze vorm van humanisme toelicht aan de hand van de filosofie van Jaspers, die katholiek was, terwijl ik meer van mijn zienswijze terug vind in ,,l'Existentialisme est un humanisme" van de atheïst Jean-Paul Sartre. In een uitvoerig artikel in ,,Rekenschap" van maart 1968; ,,Het kiezen van de keuze" met als ondertitel: ,,Jean-Paul Sartre: Tussentijdse balans" geeft Van Praag blijk niet zoveel op te hebben met de filosofie van Sartre.
Wanneer Bert Hubert stelt: ,,Mijn humanisme is afgewezen, omdat ik niet voor eenzijdige ontwapening ben"; dan berust dat naar mijn mening op een misverstand. Wanneer ik echter zeg: mijn humanisme is afgewezen, omdat ik geen beginselen aanvaard; dan is dat in overeenstemming met de statuten van het HV. In een diskussiegroep in

de Internationale School voor Wijsbegeerte te Leusden heb ik eens iemand ontmoet, wiens humanisme met het mijne overeenkwam en die z'n lidmaatschap van het HV daarom had opgezegd. Ik ben, hoewel mijn humanisme niet erkend wordt door het HV, toch maar lid geworden en gebleven, in de hoop, dat eenmaal zal worden ingezien, dat het HV geen beginselverklaring behoort te hebben.

Gerard H. Faddegon

(Ingekort door redaktie)

Verontrusting 8

Weinig nauwlettend pleeg ik tegenwoordig nog het wel en wee van het Verbond te volgen. Door de inhoud van de Humanist van 5 december jl. raakte ik toch wel verbijsterd.

Als van betekenis noteerde ik uit dat nummer:

1. Op 24 september jl. besluit het hoofdbestuur de demonstratie van het IKV op 21 november jl. niet publiekelijk te steunen omdat – kennelijk in zijn vergadering van 18 aanwezige hoofdbestuurders – 10 leden voor een dergelijke verklaring stemden, 3 leden zich daartegen verklaarden en 5 leden zich van stemming onthielden. 2. Op 5 november jl. (helaas is de weergave van die vergadering van uw redakteur van Huizen niet erg duidelijk) besluit klaarblijkelijk het hoofdbestuur tot de oprichting van een ,,Humanistisch Vredesberaad". Edoch ,,Uiteindelijk werd formeel gekozen voor een zelfstandige status, dus onafhankelijk van het HV. Even formeel nam het hoofdbestuur dan ook ,,kennis van de oprichting." (Ra ra, wie heeft tot wat besloten??). 3. Op 14 november jl. neemt de Verbondsraad een motie aan, waarin het besluit van het hoofdbestuur van 24 september wordt ,,betreurd". 4. Op 21 november jl. nam het ,,Humanistisch Vredesberaad" deel aan de manifestatie; ondervoorzitter van het hoofdbestuur de Ronde voerde daar het woord; oud-hoofdbestuurder Hubert bedankt publiekelijk als lid van het Verbond; voorzitter Tielman konstateert dat ,,onverminderd overeind blijft staan dat het Humanistisch Verbond het standpunt van de minderheid heeft gerespekteerd en zich niet achter de oproep tot demonstreren heeft geschaard..." (welk een wonderlijke vaststelling) en redakteur van Huizen verzucht over dit alles: ,,Het lijkt erop dat het Verbond zal moeten leren leven met leden die verontrust zijn. Hopelijk leren verontruste leden ook leven met het Verbond".

Ik herinner mij, niet eens uit ver verleden, diverse bewogen hoofdbestuursvergaderingen over ,,hete hangijzers" waaromtrent van enigerlei zijde publieke verklaringen werden verlangd. Het waren bepaald niet de slechtste diskussies in het hoofdbestuur die ik mocht meemaken.

Destijds hebben wij ook besloten geen publieke verklaring te doen, indien – ook een kleine – minderheid van het hoofdbestuur zich daartegen verklaarde. Niet alleen respekt voor minderheidsstandpunt speelde hierbij een rol, doch vooral ook dat het hoofdbestuur zoveel mogelijk behoorde te pogen bij openbare uitspraken te vertolken wat leefde bij het overgrote deel van de leden van het Verbond. Ik meen dan ook dat het besluit van het hoofdbestuur van 24 september jl. geheel juist is geweest, hoe bitter ook deze of gene zal hebben ervaren dat het hoofdbestuur zich over het ,,hete hangijzer" van de vredesdemonstratie niet uitliet. (Mij ontbreekt overigens enig gegeven waaruit kan blijken dat van de zijde van het IKV adhesie van het Verbond is gevraagd). Al wat na dit besluit is gevolgd is onjuist geweest.

De oprichting van een Humanistisch Vredesberaad (wie namen daaraan deel; op welke wijze is deze geschied?) maakt een nogal opportunistische en weinig weloverwogen indruk. Tegen het licht van voorgaande feiten is zij volmaakt onduidelijk. En... wie van de toehoorders op 21 november jl. zal hebben kunnen begrijpen dat ondervoorzitter De Ronde van het hoofdbestuur toen *niet* namens het Humanistisch Verbond sprak?

Er waren leden (wellicht velen) die het besluit van het hoofdbestuur van 24 september jl. niet konden aanvaarden en zelfs niet respekteren. Zij blijven natuurlijk vrij om aan de demonstraties deel te nemen en ook om zich te uiten, ook als humanist. Alleen niet: *namens* het Humanistisch Verbond.

Zij zijn bevoegd om op het komende kongres het hoofdbestuur ter verantwoording te roepen en zij hebben zelfs de mogelijkheid daartoe een bijzonder, tussentijds, kongres bijeen te roepen, het besluit van het hoofdbestuur te wraken en de zaken voor de toekomst op te helderen.

De Verbondsraad kan zoiets niet. Deze is een adviserend orgaan en heeft slechts bevoegdheid tot het nemen van besluiten, die welomschreven in de statuten staan of waartoe hij is gedelegeerd door een kongres.

,,Moties" van de verbondsraad zijn zonder betekenis en het hoofdbestuur kan die zonder meer naast zich neerleggen. En welke is de betekenis van een motie van ,,treurnis"?

Dat Hubert zich in een ,,verlinkst", ,,verpolitiseerd" en ,,polariserend" verbond slecht thuis voelt, kan ik mij goed denken. Minder duidelijk is mij dat hij door een reeks van onregelmatigheden, veroorzaakt door weinig nauwkeurig afpalen van bevoegdheden, genoopt wordt tot bedanken, ten ware het dat deze druppel de emmer deed overlopen.

Tenslotte: ik vrees dat ,,verontruste" leden niet bijzonderlijk behoefte zullen gevoelen om met het Verbond ,,te leren" leven. Zij gaan gewoon weg. Stil of met misbaar. Uw redakteur Van Huizen hoeft dan ook, lijkt me, niet te vrezen dat het Verbond zal moeten leren met hen te leven. De inhoud van de motie van de Verbondsraad maakt ook niet de indruk van overgrote leergierigheid op dit punt.

Ik ben wel, en erg, verontrust, maar zal niet veel meer kunnen leren.

mr. M. Knap (Steenderen)

Naschrift: Ik heb niet verzucht *dat het Verbond zal moeten leren leven met leden die verontrust zijn, en verontruste leden met het Verbond. Noch* vrees *ik dat. Zoals duidelijk staat vermeld* hoop *ik het. En zo valt er toch altijd nog wel iets te leren.*

Hes van Huizen

Verontrusting 9

De werkgroep ,,Humanistisch Vredeskontakt" (HVK) in de gemeenschap Den Haag van het HV nam op de vergadering van 25 nov. jl. met grote instemming kennis van de oprichting van het Humanistisch Vredesberaad. Men besloot meteen de naam van de groep te veranderen in werkgroep Humanistisch Vredesberaad van de gemeenschap Den Haag. De groep die reeds ongeveer een jaar werkt, wacht nu met spanning op nadere richtlijnen en informatie van het hoofdbestuur. Het HVK heeft van de aanvang af deze ontwikkeling gewild en er naar gestreefd. Eén van de eerste aktiviteiten was het voorstel nr. 8 op het jongste kongres in mei '81. Dit voorstel beoogde het hoofdbestuur te verzoeken te bevorderen dat in alle gemeenschappen van het HV, werkgroepen voor het vredeswerk zouden worden opgericht. Dit voorstel werd aanvaard en wordt dus nu door oprichting van het Humanistisch Vredesberaad gerealiseerd.

J. Bourgonjen (Den Haag)
Namens het Humanistisch Vredesberaad Den Haag.

Verontrusting 10

In de Volkskrant van 5 dec. jl. staat een artikel van Dr. J. Wiersma over de demonstratie op 21 november jl. Het nieuwe in dit artikel, voor mij, is dat de heer Wiersma in de demonstratie van 21 november een voorbeeld van *moed* ziet in tegenstelling tot het angst- en doemdenken, waar de wereld en de politiek vol van is. Hierdoor wordt de keuze van de demonstranten vóór ontwapening, een ethische in plaats van een partijpolitieke keuze. Ik zou wensen, dat de leden van het Verbond en ook de weggelopen leden, dit artikel van de heer Wiersma zouden kunnen lezen, want wat is humanistischer dan een keuze op ethische gronden.

E. Thier-Wiltenbueg (Almelo)

Er is weinig nieuws te melden aan het verontrustenden front. Het aangekondigde overleg van een hoofdbestuursdelegatie met enkele prominente verontrusten vond geen doorgang, de laatsten lieten weten meer tijd voor onderling overleg nodig te hebben. Er is nu een nieuwe afspraak gemaakt voor 1 februari. Ondertussen heeft het hoofdbestuur wel gereageerd op de zeer verontrustende ontwikkelingen in het oosten, in Polen. Zie voor de letterlijke verklaring hierover elders op deze pagina. Op dit moment geldt: Im Westen nichts Neues. (HvH)

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN
elke dinsdag 18.30-19.00 uur op Hilversum 2

LEVEN OP EEN VULKAAN (3)
zondag 10 januari 1982, 9.30 - 10.00 uur, Hilversum 2.
Derde van drie gesprekken met Anton Constandse, die samen een recept vormen tegen het doemdenken, want: ,,we zijn onderweg van barbarisme naar menselijkheid".
Samenstelling: Ruud Jans.

MONGOOLTJES THUIS OF NIET?
zondag 17 januari 1982, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2
Als je een mongoloïde kind zelf thuis opvoedt, word je met de vinger nagewezen. Antoinette van Brink praatte met een gezin dat zich van die vooroordelen niets aantrok en hun kind zelf opvoedde.

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD
elke zondagavond 20.40–20.45 uur op Nederland 1.

REIS NAAR HET WEZEN VAN DE MENS
Vrijdag 15 januari 1982, 23.00 uur, Nederland...
Op 10 december 1981 werd de Nobelprijs voor literatuur uitgereikt aan Elias Canetti. Hij kreeg de prijs voor zijn hele werk, dat bestaat uit uiteenlopende literaire vormen als romans, toneelstukken, sociologische en filosofische beschouwingen, herinneringen en autobiografische werken.
Deze Duitse film van Peter Goedel en Peter Laemmke werd in 1975 gemaakt naar aanleiding van Canetti's zeventigste verjaardag. Onderweg in de trein van Zürich naar Wenen vertelt Canetti over zijn levensindrukken, over zijn ontmoetingen met mensen en boeken en over zijn denkbeeld van een samenleving die de angst voor de dood heeft overwonnen.

IHEU GESCHOKT EN VERONTWAARDIGD OVER POLEN

De IHEU heeft naar aanleiding van de situatie in Polen op 18 dec. de volgende verklaring uitgegeven. Het hoofdbestuur van het HV nam met instemming hiervan kennis.
Humanisten in de gehele wereld, verenigd in de ,,International Humanist and Ethical Union" (IHEU) zijn geschokt door de door de Poolse regering genomen maatregelen, met name de afkondiging van de staat van beleg, de oprichting van een buitengewoon militair orgaan, de arrestaties en het voor de krijgsraad brengen van talrijke personen en het bloedvergieten.
IHEU protesteert verontwaardigd tegen deze aantasting van de mensen- en vrijheidsrechten. Zij verzoekt de Poolse regering de genomen maatregelen terstond weer in te trekken, de burgers weer in hun rechten te herstellen en de besprekingen met de vakbondsleiders te hervatten. Zij doet een beroep op de Poolse vakbondsleden en alle andere Poolse burgers om konstruktief mee te werken aan een de-eskalatie van het konflikt en aan een geweldloze oplossing van de ekonomische problemen.

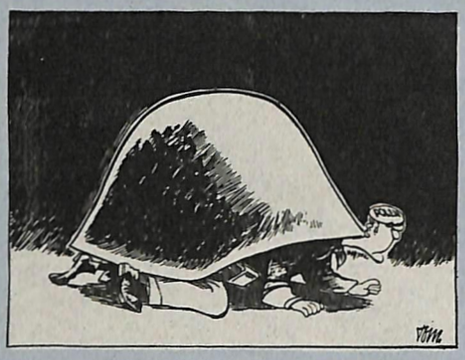

CHRISTENEN EN ANTI-DISKRIMINATIEPLANNEN

In konservatief-christelijke kring is grote beroering ontstaan over de antidiskriminatieplannen van het kabinet. Het betreft hier een voorontwerp van een Wet gelijke behandeling die in september is gepresenteerd. Een speciale werkgroep van de zogenaamde Evangelische Alliantie houdt zich sinds kort met deze plannen bezig. V.w.b. de media heeft vooral de EO zich in de strijd geworpen. Strijd waartegen? Tegen een wet die christelijke instellingen zal verbieden om tegen medewerkers of tegen mensen die aan hun zorgen zijn toevertrouwd, te zeggen: Op grond van gods woord vinden we ongeoorloofd dat u homofiel bent of ongehuwd samenwoont.
Volgens een emancipatie-ambtenaar van het ministerie van Sociale Zaken hebben christelijke organisaties geen schijn van kans om begrip te vinden bij de kommissie die moet toezien op de naleving van deze wet. (HvH)

Er is inschrijving mogelijk voor de vierjarige parttime opleiding voor geestelijk werk, kursusjaar 1982/1983 van de

Stichting Humanistisch Opleidings Instituut

De opleiding stelt zich ten doel studenten op te leiden tot het uitoefenen van het beroep van geestelijk werkende.
Geestelijk werk houdt in het ondersteunen van mensen bij het beantwoorden van vragen als ,,wat is de zin van mijn bestaan, waar leef ik voor, wie ben ik, waar sta ik, waar wil ik naar toe?" mogelijk wordt.
Hiertoe wordt binnen de opleiding gebruik gemaakt van begrippen als: zingeving, scheppen van samenhang en orde in de op een bepaald moment voor het bewustzijn aktuele levenservaring, zelfaanvaarding, (her-)oriëntatie, identiteit en zelfbestemming.
In het beroep zijn 3 werksoorten te onderscheiden: geestelijke verzorging, geestelijke vorming en humanistisch vormingsonderwijs.

De werkvelden zijn:
- verzorgingshuis, ziekenhuis, verpleeghuis, gevangenis, leger;
- vrijwillige plaatselijke geestelijke verzorging en vorming;
- humanistisch vormingsonderwijs.

De struktuur van de opleiding:
- het gemiddeld aantal wekelijkse lessen bedraagt 10.
- de lessen worden op vrijdag en zaterdag gegeven. Daarnaast is er om de 14 dagen les op woensdagmiddag en -avond.
- in alle kursusjaren moet er naast het volgen van de lessen een stage-programma gevolgd worden.

Eerst na een toelatingsgesprek is toelating tot de opleiding mogelijk.
Voor inlichtingen en aanmeldingen:

Humanistisch Opleidings Instituut
Ridderstraat 42, Postbus 278
4100 AG CULEMBORG. Tel. 03450 - 12630.

ORIËNTATIE